INKIJKVERSIE
SCRIPT

DE KETTING

Een licht cynische monoloog

door

DENIS BRESSINCK

TONEELFONDS J. JANSSENS B.V. – 2000 Antwerpen
Tel: 03 366 44 00
E-mail: bestellen@toneelfonds.be
Website: www.toneelfonds.be

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE KETTING** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties, Facebook en eventuele andere publicaties de volledige titel(s) en naam van de oorspronkelijke auteur: **DENIS BRESSINCK** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van Toneelfonds J. Janssens bv.

Wettelijk depot D/2026/0220/044
ISBN 9789038518787

Copyright: © 2026 Toneelfonds J. Janssens bv

Internet: www.toneelfonds.be
E-mail: bestellen@toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen.
Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen.
Tekst- en datamining voor gebruik en training van kunstmatige intelligentie is uitdrukkelijk niet toegestaan. All rights reserved, including those for text- and datamining for AI training and simular technologies
Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij
TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen
Telefoon 03 366 44 00
Website: www.toneelfonds.be
Email: rechten@toneelfonds.be
IBAN: BE37 3631 4081 3728 BIC: BBRUBEBB

Geen enkele andere instantie dan TONEELFONDS JANSSENS heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!
Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Aanvraag vergunning tot opvoering:

Aankoop van minimaal 2 tekstboekjes bij de uitgever.
Gebruik bij voorkeur de aanvraag module op www.toneelfonds.be.
Zie ook de brief, welke u bij aankoop van de scripts heeft ontvangen (tevens bewijs van aankoop tekstboekjes bij uitgever), of informeer ons via de mail/per post. Bij vragen kunt u bij ons informeren. Uw aanvraag dient tenminste **vier weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van Toneelfonds Janssens. Eventueel extra voorstellingen dienen uiterlijk 1 dag voor de dag van de opvoering te worden aangegeven.
U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Aanvraag vergunning tot HER-opvoering(en):

1. Gebruik bij voorkeur de aanvraag module op www.toneelfonds.be of via de mail/per post met uw gegevens naar Toneelfonds Janssens. Uw aanvraag dient tenminste **vier weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van Toneelfonds Janssens
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% boete worden verhoogd. Het tarief wordt met boete verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen vier weken voorafgaand aan de voorstelling. Algemene voorwaarden zie www.toneelfonds.be.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Rechten NEDERLAND: I.B.V.A. HOLLAND BV, afd. Auteursrechten, Postbus 363, 1800 AJ Alkmaar Telefoon (072) 5112135 – info@ibva.nl. Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

PERSONAGE

(1 heer)

EDDY, 60er:

DECOR

Het podium stelt een kleine ruimte voor, met als enig decorstuk een metalen of houten kubus. In deze kubus hangt een ketting vast aan twee assen, die gemonteerd zijn aan bovenkant en onderkant ervan. Het is een grote ketting, met grote schakels en kan in één richting bewegen. Voor de kubus staat een typische oude arbeidersstoel. Aan de achterkant is een deur.

EERSTE DEEL

(Wanneer het publiek de zaal binnenkomt, ligt de ketting stil. De stoel is leeg. Een leuk deuntje bepaalt de sfeer. Na enige seconden wordt de deur geopend en roept Eddy naar de coulissen.)

EDDY: Nee Freddy dat kan niet! Denk toch eens 2 minuten na.

(Nee schuddend zet hij zich op de stoel en kijkt naar de ketting. Een kleine stilte volgt.)

Freddy denkt dat ik gek geworden ben. Zelf kan ik dat niet goed inschatten, maar ik voel me toch nog goed... Hebben jullie het idee dat ik gek geworden ben? Eerlijk?

Waarschijnlijk heeft het te maken met de ketting. Deze ketting is gisterenavond stilgevallen. De motor viel plots uit. Freddy denkt dat de motoras gebroken is. Hoe zot kan je het bedenken. De motoras gebroken. Dat is toch waar wat ik vertel, hé?

Met alle bescheidenheid, maar de Freddy weet niet waarover hij spreekt. Zeg dat ik het gezegd heb... Ik zal jullie eens vertellen hoe het komt dat de ketting is stil gevallen gisteren. Het koelwater op de glijringen van de motoras, is door opwarming van de buitentemperaturen, zachtjes beginnen wegvallen. Dat komt omdat water uitzet bij hogere temperaturen en dus meer wrijving ondervindt tijdens het vloeien door de leidingen. Daardoor zijn de billekes in de lagers van de motoras te warm geworden. Waardoor je een uitzetting krijgt van de billekes, waardoor de weerstand van de billekes op de geleidende ring groter wordt en dus de weerstand op de as groter wordt, waardoor de motor meer moeite moet doen om de as rond de draaien, waardoor de ampérage op die motor verhoogd wordt en je dus een oververhittingsafschakeling krijgt door de ampérage meter op de motor...

Hoe eenvoudig kan het zijn. Maar nee... Volgens de Freddy is het een gebroken as die we van de buitenkant niet kunnen zien, omdat hij vanbinnen gebroken is...

Dat slaat toch nergens op. Vanbuiten ziet je er nog ok uit, maar vanbinnen ben je gebroken... Freddy is echt gek.

Mijn leuze is altijd: een as dat breekt is een as dat breekt! Voila, niet meer, niet minder. De kracht van de motor is te groot om scheurtjes in de as op zijn beloop te laten.

Maar het belangrijkste is: de ketting moet terug lopen. Als de ketting loopt is iedereen gelukkig. Dan produceren we opnieuw... En je zult zien, dat gaat lukken.

Maar niet door onzichtbare scheurtjes in de as... Te belachelijk voor woorden...

Gilles van de productie heeft het ontdekt. Het koelwater aan de billekes was tot

onder zijn minimum gezakt. Hij heeft het ventieltje van het koelwater wat meer open gezet en kijk... probleem voor de helft al opgelost.

De andere helft van het probleem is een procedure. De afspraak is, als de motor uitvalt over maximum ampérage, moet de ketting een extra onderhoud krijgen. Daar zijn ze nu mee bezig. Met het onderhoud van de ketting. Maar het belangrijkste is dat het water terug in orde is. Wat wil zeggen: meer water is terug meer koeling op de billekes, dus minder weerstand op de as, dus minder ampérage op de motor en dus vervolgens geen afschakeling. Zo klaar als een klontje.

(Weer een kleine stilte.)

Sorry, billekes dat is een dialect voor balletjes. De balletjes in draaiende delen. Zoals in de wielassen van je fiets. Daar zitten ook metalen 'billetjes' in om het wiel soepel rond de as te laten draaien. En juist zoals bij een ketting, moeten die 'billetjes' op regelmatige basis gesmeerd worden.

Daarom zit ik hier... smeren is mijn taak... dat is mijn job... Ik hou alles 'soepel'.

In tegenstelling tot wat sommige mensen beweren, is dit wel een belangrijke job. Het wordt voortdurend onderschat... 'Naar een kettinkje kijken', zeggen ze dan. Sorry, maar is er iemand die mij kan zeggen of dit 'kettinkje' straks goed gaat lopen, of niet? Niemand? Meestal kan je dat zien aan de beweeglijkheid van de ketting en de constante rotatie van de assen. Het wordt pas vervelend als je begint te twijfelen... dat is echt een probleem. Aan twijfelen kan een heel bedrijf hangen. En wanneer druk je dan uiteindelijk op de noodstop? Dat is het hem juist! Je moet een punt vinden. Een punt op de ketting, dat je laat zien of het nog goed komt of niet... Klinkt al veel ingewikkelder, niet?

(Weer een kleine stilte.)

Mij kan je niets meer wijsmaken over die ketting. Ik ken die volledig van buiten. Ik heb hem zelfs een naam gegeven. 'Disco Fever'. Wacht even.

(Hij neemt zijn gsm drukt een paar keer en je hoort een disco nummer met: Go-up, go-down, go-up, go-down, go-up, go-down. Even wijst hij ritmisch de richting van de ketting aan. Dan gaat hij dansend naar de deur, opent deze. Hij steekt zijn hoofd binnen, met een ernstig gezicht.)

Eddy, zet dat eens af. Als je zot wil doen, ga dan naar huis!

(Eddy komt terug dansend binnen, sluit de deur. Na een paar seconden zet hij dan zijn gsm af en zit weer op zijn stoel.)

Freddy heeft weer een slechte dag vandaag... Sinds hij ploegleider is, is er toch wel wat veranderd. De directie vindt hem geweldig. Zelfs als hij niet weet waarover hij spreekt is hij 'geweldig'. De grote CEO vindt hem 'een perfecte kerel'. De kans dat hij hier in het bedrijf nog 'manager' wordt is 'erg reëel'. 'Hééél erg reëel'... Maar wat ze vergeten is dat meneer Freddy deze firma vroeger niet mee heeft opgestart... Ik wel! Ik ken deze ketting al vanaf hij nog jong was. Ik heb zijn eerste draaiingen nog geweten. Van éne ronde naar een tweede, naar een uur. Twee uur... Een dag... Twee dagen... Een jaar... en nu dus al 35 jaar... 35 jaar... die zijn zo snel voorbijgevlogen.

Ik heb hier niet altijd gezeten, hoor... De laatste 15 jaar maar.

Daarvoor was ik ploegleider in shift... Ik heb ‘den boel’ hier opgestart. De eerste 3 jaar, 24/7 shifts gedraaid. Geen vakantie, geen weekends, geen ziektedagen, niets... Ik zag het als mijn missie om deze ketting vlot te laten werken, zonder bijkomende interactie van wie dan ook... Ik hoopte dat iedereen dit ging blijven onthouden. Dat ze wisten waar dit bedrijf vandaan kwam en wie het uiteindelijk aan de gang kreeg. Maar dat doen ze niet. De oude CEO is al jaren op pensioen en de nieuwe is er ‘ingerold’.

Hij heeft totaal geen benul van wat er in zijn bedrijf allemaal gebeurd op dit moment. Grafieken, dat moeten hij hebben, cijfers en grafieken. Niets anders...

(Eddy wil duidelijk iets zeggen, maar hij zwijgt.)

Maar aller, ze doen maar... Het is niet bepaald een moeilijke job en ook niet te vermoeiend... Nee... eigenlijk moet ik hier niets doen. Gewoon op een stoeltje gaan zitten en kijken... Kijken naar een ketting en de lagers die toch nooit meer stuk gaan. Ze hebben tegenwoordig een automatische smering... dat gaat nooit stuk.

(Kleine stilte.)

Trouwens die automatische smering heb ik nog bedacht en geïmplementeerd... Ik en niet de Freddy!

(Opnieuw een kleine stilte.)

Ook de schakels heb ik allemaal een naam gegeven. Zo kan ik ze beter uit elkaar houden. Zoals deze: de Jan. Vernoemd naar onze nieuwe CEO van het bedrijf. Jan is een zwakke schakel, absoluut doof, blind, koppig en onbetrouwbaar. Niet echt om naar op te kijken. Daaronder heb je Karel... Karel weet voor weinig een oplossing en kan soms heel verward uit de hoek komen. Ik weet dit klinkt raar, maar het is zo. Deze hier is Rik. Hij is zowat de sterkste schakel van de ketting. Die kan echt alles aan, niet normaal.

En dit is Wendy... naar mijn ex-vrouw genoemd. Waarom? Omdat die het ook regelmatig uithangt. Ze heeft een eigen wil en draait alleen maar rond als ze er zin in heeft. Als ze haar loeten heeft, trekt ze zich uit het tandwiel. Maar met wat mankracht en heel veel kettingwax, krijgen we haar meestal toch terug tot rede... Ik moet zeggen, de laatste weken gaat het beter. Geen problemen meer gehad.

Oh, deze hier... Deze is Gwen... Gwen... Gwen is mijn lievelingsschakel. Klinkt raar hé... Ja... er zijn ook <u>mooie</u> vrouwen in ‘Disco Fever’. Zo heb je bijvoorbeeld Liesje, Anna en Suzie.

Maar Gwen is een lieve, betrouwbare en vooral nette schakel. Ze beweegt heel natuurlijk, dat maakt haar de mooiste van allemaal.

Het is enorm dat zij hiertussen is beland en dat ik hier mag zitten om haar in het oog te houden. Daar wordt ik letterlijk een beetje week van. Maar je hoort het goed, ik word dus betaald om te loeren naar de vrouwelijk schakels. Hoeveel mannen kunnen dat zeggen, hé?

(Weer een kleine stilte.)

Aller… betaald...

(Weer een kleine stilte. Plots begint de ketting zachtjes te draaien.)

Hier... kijk... het bedrijf wordt opnieuw opgestart... dat is snel! De ketting draait! We zijn terug aan het produceren. Geloof me, dit is de snelste actie ooit. We hebben 2 dagen stilgelegen. Ja, dit bedrijf kan je niet zomaar opstarten nadat het is stilgevallen. Dat duurt normaal 4 dagen... Maar kijk... het lukt hen tegenwoordig in 2 dagen...

(Eddy doet de deur open. In het deurgat.)

Knap werk jongens! Goed gedaan!

(Hij gaat terug op zijn stoel zitten.)

Het heeft zeker te maken met mijn automatische smeermachine. Sindsdien loopt alles vlotter en sneller.

Hier... de schakel die nu voorbij komt is ... Gilles. De man van het koelwater op de lagers van de assen, weet je nog? Hij is de jongste telg van alle schakelingen. Hij is er enkele jaren geleden nog maar tussen gezet, omdat Jos de vorige, niet meer mee kon. Er begon sleet op te komen, vooral aan zijn scharnieren. Het ging met veel schokken en kreunen. Ja, dat blijft niet soepel... Aan ouder worden is niets goed! Maar dat is het leven, hé... Met ups en downs. De ene keer gaat het up... omhoog. En dan heb ik het over het leven, voor alle duidelijkheid... De andere keer gaat het down... naar beneden... juist zoals deze ketting... De ketting van het leven... Grappige quote. Of deze: het leven is een ketting met een aaneenschakeling van gebeurtenissen.

Of... of met een ketting om de arm, houd je het leven in de hand... of een ketting rond de nek van Freddy, maak je ons bedrijf terug ready!...

Trouwens, schakel Freddy hangt er ook tussen. Dat is de gladste van allemaal.

(Eddy lacht even krankzinnig, maar heeft het zelf snel door en maant zich terug rustiger. Dan een lange stilte. Hij zit op een stoel kijken naar de schakels die zijn gezichtsveld passeren. Als schakel Gwen voorbij komt gooit hij een kusje. Dan weer even een stilte.)

Heb je ze gezien? Gwen? Ze straalt zo hard.

(Eddy slaat een diepe zucht. Na een poosje neemt hij zijn thermosfles en giet koffie in een kop.)

Wat moet een mens nog meer hebben? Rustig met een koffietje op een stoel zitten, kijkend naar de mooiste schakel in ‘Disco Fever’. Dat is genieten... Echt genieten... Ge-niet-en... Het meest overroepen woord in de geschiedenis, vind je niet? Iedereen moet genieten. Genieten! ‘Pas op, zie dat je ‘geniet’!

(Hij slurpt van zijn koffie, kleine pauze.)

Ik zou evengoed op mijn appartement nu kunnen ge-niet-en van deze koffie. Kijkend naar de tuin beneden, naar de vogeltjes die rondvliegen. Luisterend naar hun getjilp of in de verte naar de klokken vanuit de kerktoren... De onderbuurvrouw die me vrolijk een goedemorgen wenst, terwijl ze zingend haar was verder op hangt in de tuin.

Of ik zou koffie kunnen gaan drinken bij vrienden aan zee. Met aan de horizon een ondergaande zon, die prachtige, witte, wolkachtige lijnen achterlaat. En daarna pakken we een pintje op de dijk van Middelkerke...

Dat zou ik allemaal kunnen doen... Maar eerlijk gezegd ben ik liever hier... In een klein naar olie stinkend kot met alleen een stoel. En ik die er opzit, kijkend naar Gwen. De rest van de schakels moet ik er dan maar bijnemen. Daar heb ik niet zoveel last van. Hier op deze plek... Ik samen met ‘Disco Fever’...

Als Gwen dan voorbijkomt dan glimp ik... en ik verbeeld me dat zij dan ook even naar mij kijkt. Soms gooi ik een kusje of wuif eens. En van haar kant zorgt zij, dat ze er steeds goed blijft uitzien. Meestal blinkend van de olie...

(Een kleine pauze.)

Thuis is er niets... de vogeltjes, de klokken, de onderbuurvrouw, de vrienden...

Het is leuk en aangenaam, dat kan ik niet ontkennen... Het wordt alleen maar moeilijker wanneer ik de voordeur achter mij sluit en besef dat ik de enige ben die mij nog gezelschap houd.

Zelfs in het weekend kom ik werken. Dan word ik om 08h00 wakker en kijk meteen uit naar het moment dat ik terug in dit stinkende kot kan zitten. Hier heb ik nog een doel, een verlangen, een lichtpuntje...

(Kleine stilte. Plots staat hij recht, gaat naar de deur, draait zich om en komt naast de stoel staan, alsof hij tegen iemand aan het praten is.)

Hey Eddy, loop jij hier nu nog rond? Ik dacht dat jij samen met Jos op pensioen waart gegaan? Zeg, dat koelwater op die billekes... straf hé? Wie had dat nu gedacht? Een geluk dat ik er langs liep, of we hadden andere oplossingen moeten zoeken. Freddy beweert dat de motoras gebroken is. Sorry, dat vind ik maar een absurd idee! Zeg, maar denk jij dat Jan, onze CEO, weet dat ik het probleem heb opgelost? Meestal weet hij van niets... beseft hij niets... Eigenlijk vind ik dat wel een beetje frustrerend aan deze firma... Je mag nog zo hard je best doen. Niemand ziet dat... vooral Jan niet... Het lijkt voor hem zo gewoon dat problemen zichzelf oplossen. Niemand maalt erom... Maar zeg... waarom blijf je eigenlijk? Wanneer ben je dan echt weg? Nog niet voor direct? Het gaat hier de ronde dat jij een affaire hebt met de ketting. Wat bedoelen ze daar mee? Eerlijk gezegd ik begrijp er niets van. Niet vanwaar ze die roddel halen en nog minder waarom ze het juist over jou hebben. Zeg, ik ga verder mijn veiligheidsronde doen in het bedrijf. Misschien kom ik nog zaken tegen die niet op punt staan. Groetjes!

(Eddy gaat naar de deur en terug, draait zich om en zet zich opnieuw op de stoel. Kleine stilte.)

Ik een affaire met de ketting... Hoe komen ze erbij...

(Kleine stilte.)

Ja, ik weet natuurlijk vanwaar die roddel komt... Ooit... Ooit heb ik Gwen geknuffeld. Met mijn arme zo rond... Ik weet niet wat mij toen bezielde...

(Opnieuw een kleine stilte.)

Ja, natuurlijk weet ik dat. Het was de eenzaamheid. Het alleen zijn... De hunkering om... Het verlangen naar een omhelzing. Een aanraking. Zonder dat het echt uitmaakte met wie of wat... Ik kon het gewoon niet meer verdragen...

(Opnieuw kleine stilte.)

Uren gluurde ik naar Gwen. Ik volgde nauwgezet elke beweging. Elk scharniermoment... Plots werd het me teveel! Ik deed de deur op slot en drukte op de noodstop! ‘Disco Fever’ stond stil. De ketting draaide niet meer, voor de eerste keer in 3 jaar.

Traag maar zeker drukte ik mijn armen rond Gwen en hield haar stevig vast... Nooit zou ik haar laten gaan... Nooit zou ik haar loslaten. Dat was in ieder geval mijn plan...

(Eddy houdt denkbeeldig de ketting vast. Dit mag even duren, eventueel kan een emotioneel muziekje en een lichtdouche de sfeer versterken.)

10 minuten hebben we zo gestaan... Mijn arme waren volledig verkrampt. Ik kon ze niet meer loslaten... 10 volle minuten...

Maar wat zijn 10 minuten echt? Een peulschil vergeleken met de arbeidstijd die de ketting al achter zich had. 10 minuscule, eeuwige minuten...

De olie die zij ophad, had ik nu ook. Ze voelde koud aan, maar voor een schakel kan dat geen kwaad... Toch probeerde ik mijn lichaamswarmte aan haar te geven... Ik haar olie, zij mijn warmte... Het voelde zalig...

Niemand wist wat er gebeurde. Niemand had de situatie nog onder controle... behalve ik... Ik en Gwen...

(Kleine pauze. De deur begint te rammelen.)

Door het stilvallen van de ketting, was het bedrijf ook gestopt. De collega's van de shift waren lichtjes in paniek! Ze probeerden in allerijl binnen te komen om de ketting terug in gang te krijgen. Maar de deur zat dus stevig in het slot. Ze hebben veel mogen doen om uiteindelijk toch binnen te komen...

(De deur zwaait open.)

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneelfonds.be de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

bestellen@toneelfonds.be

03 3664400

TONEEL FONDS VANSSENS
Voor de juiste keuze